

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації Тацакович Уляни Тарасівни на тему “Лінгвокогнітивні засади відтворення інтертекстуальності в перекладі українською мовою (на матеріалі англomовної художньої прози ХХ – ХХІ ст.)”, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія

Актуальність теми дослідження та отриманих результатів. Осмислення явища інтертекстуальності як перспективного наукового напрямку сучасної лінгвістики зумовлено всебічним аналізом міжтекстових взаємодій, які реалізуються різними засобами і виконують певні функції в кожному конкретному тексті. Зважаючи на те, що в останні десятиріччя з'явилося чимало наукових праць, присвячених проблемам теорії інтертекстуальності, вивчення міжтекстових взаємодій не можна вважати вичерпним. У час стрімкого розвитку перекладу як і художньої літератури, так і кінематографу українською мовою обізнаність перекладачів з особливостями перекладу інтертекстуальних одиниць, якими рясніють постмодерні тексти, сприятиме покращенню якості перекладу таких творів і залученню україномовних споживачів до англomовних культурних традицій. Значущість категорії інтертекстуальності для лінгвокогнітивних досліджень та когнітивного перекладознавства, окреслення теоретико-методологічного підґрунтя такого дослідження та здійснення практичного аналізу відтворення інтертекстуальності в перекладі, свідчить про актуальність дисертації Уляни Тарасівни Тацакович.

Проведене аспіранткою дослідження узгоджується з науково-дослідною темою кафедри англійської філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника «Концептуальна та мовна картини світу» (номер державної реєстрації 0113U001963).

Наукова новизна одержаних дисертанткою результатів: Результати роботи У.Т.Тацакович узагальнюються в нових науково значущих положеннях,

що формулюються у висновках дисертації й виносяться на захист. Визначаючи новизну дисертаційної праці, підкреслимо саме на здійсненні Уляною Тацакович когнітивно-перекладознавчого аналізу інтертекстуальності в контексті фреймової семантики й теорії динамічної пам'яті. Новизною позначені:

- визначення інтертекстуальності як когнітивної категорії у контексті фреймової семантики й теорії динамічної пам'яті Р. Шенка;
- розмежування понять «цитата», «алюзія», «ремінісценція» за ступенем відповідності між інтертекстуальним і текстуальним фреймами;
- окреслення та застосування методики лінгвокогнітивного перекладацького аналізу інтертекстуальних одиниць, де критерієм оцінки якості перекладу є ступінь когнітивної еквівалентності;
- визначення лінгвокогнітивних тактик і прийомів перекладу інтертекстуальних одиниць.

Наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо аргументованими та підкріплюються доречними прикладами з проаналізованого матеріалу. Проведене дослідження дає підстави вважати, що праця є самостійною науковою розвідкою, а авторка змогла застосувати сучасні філологічні теорії до аналізу матеріалу дослідження та дійти до оригінальних висновків, у чому вбачаємо вагомий особистий внесок дисертантки.

Слід відзначити, що з-поміж невирішених питань у царині дослідження категорії інтертекстуальності у перекладознавчому аспекті, на особливу увагу заслуговує обрана методологія, зокрема методика лінгвокогнітивного перекладацького аналізу інтертекстуальних одиниць в українських перекладах англomовної художньої прози ХХ – поч. ХХІ ст. Такий підхід цілком відповідає настановам пріоритетної антропоцентричної парадигми сьогоденного мовознавства, орієнтованої на вивчення виявів когнітивних, соціальних і культурних характеристик мови та мовлення. До однозначно сильних сторін роботи слід також віднести вдале застосування когнітивних категорій до перекладознавчого дослідження інтертекстуальності, у чому вбачаємо наукову новизну дослідження.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійним завершеним науковим дослідженням. Викладені в ній результати й висновки стосовно когнітивно-перекладацького аспекту дослідження інтертекстуальності становлять особистий здобуток її авторки. Опубліковані наукові праці містять положення, сформульовані авторкою особисто.

Ступінь достовірності результатів дослідження. Обґрунтованість і достовірність одержаних дисертанткою результатів забезпечена опрацюванням нею численних наукових праць українських і зарубіжних вчених з досліджуваної проблематики. Репрезентативна теоретична база дисертації включає критично осмислену літературу з когнітивної лінгвістики, перекладознавства, лінгвістики тексту, а обґрунтованість наукових положень і ретельний опис прикладів свідчать про належний рівень загальнонаукової й філологічної підготовки дисертантки.

У дисертації адекватно застосовуються загальнонаукові й внутрішньо- та міждисциплінарні спеціальнонаукові методи дослідження, зокрема методи індукції та дедукції, аналізу й синтезу, спостереження, опису й систематизації, метод інтроспекції, метод когнітивного моделювання та лінгвокогнітивна операція фреймового мапування, метод контекстуально-інтерпретаційного аналізу, герменевтичний метод, метод зіставного перекладацького аналізу, методи суцільної вибірки та кількісного аналізу, які забезпечують об'єктивність та наукову достовірність отриманих результатів.

Достовірність результатів дослідження підтверджується добором й опрацюванням емпіричного матеріалу, виокремленого методом суцільної вибірки з художніх текстів: корпус, який налічує 1010 інтертекстуальних одиниць англійською мовою та 1004 їхні українські відповідники. Опрацювання великої кількості інтертекстуальних одиниць різних типів свідчить не лише про високий рівень навичок лінгвістичного дослідження дисертантки, а й про її ретельну та копітку працю над пошуком складних для ідентифікації мовних явищ.

Підтвердженням обґрунтованості результатів дослідження є їхня апробація на науково-практичних конференціях, публікація в українських і зарубіжних наукових виданнях.

Практичне значення одержаних результатів. Дисертантка запропонувала низку спостережень і висновків, які стануть у нагоді в практиці викладання навчальних курсів з теорії і практики перекладу; спецкурсів з актуальних проблем художнього перекладу, когнітивного перекладознавства (розділи «Методологічні засади лінгвокогнітивного аналізу відтворення інтертекстуальності в перекладі», «Лінгвокогнітивні особливості перекладу інтертекстуальних одиниць», підрозділи «Інтертекстуальність як перекладознавча проблема», «Лінгвокогнітивні аспекти перекладу», «Лінгвокогнітивні тактики відтворення інтертекстуальності в перекладі з англійської мови українською»), когнітивної поетики (підрозділи «Інтертекстуальність у лінгвокогнітивному вимірі», «Фреймовий підхід до визначення інтертекстуальних одиниць»); для написання наукових робіт. Дослідження має практичну цінність для перекладачів, що працюють у галузі художнього перекладу, оскільки обізнаність з особливостями перекладу інтертекстуальних одиниць, якими рясніють постмодерні тексти, сприятиме покращенню якості перекладу таких творів.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях: Основні положення дисертаційної праці висвітлені в шести публікаціях: 3 статтях, опублікованих у фахових виданнях України, 1 статті — у виданні, що індексується в міжнародній наукометричній базі Scopus, 2 тезах доповідей на наукових конференціях.

Список публікації Тацакович У. Т. за темою дисертації

Статті, опубліковані в наукових фахових виданнях України:

1. Тацакович У. Т. Інтертекстуальність у лінгвокогнітивному вимірі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2018. № 35. С. 94—97.

2. Тацакович У. Т. Інтертекстуальність як аналогове мапування між фреймами. *«Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації»*. 2018. Том 29 (68). № 4. С. 88—93.

3. Тацакович У.Т. Інтертекстуальність у перекладі: Загальний огляд та обґрунтування інтегрованого підходу. *Закарпатські філологічні студії*. 2019. Вип. 11. Т. 2. С. 51—57.

Стаття в зарубіжному науковому періодичному виданні:

4. Tatsakovych, U. Frame Semantics and Translation of Intertextuality. *Studies about Languages*. Kaunas, 2019. No. 35. pp. 104—120. (SCOPUS)

Публікації в матеріалах наукових конференцій:

5. Тацакович У. Т. Інтертекстуальність у площині фреймової семантики. *«Сучасна філологія: теорія і практика»*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 14-15 грудня 2018 р.). Вінниця, 2018. С. 91—94.

6. Тацакович У. Т. Фреймовий підхід до перекладу алюзії. *«Переклад і мова: компаративні студії»*: матеріали I Міжн. конф. (м. Київ, 27-28 березня 2019 р.). Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2019. С. 149—150.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Тацакович Уляни Тарасівни «Лінгвокогнітивні засади відтворення інтертекстуальності в перекладі українською мовою (на матеріалі англomовної художньої прози ХХ – ХХІ ст.)» є завершеним науковим дослідженням, виконаним дисертанткою особисто. Дисертаційна праця Тацакович Уляни Тарасівни виконана на високому теоретичному та методологічному рівні із застосуванням найновіших надбань лінгвістичної науки та перекладознавства і відповідає вимогам до такого типу робіт.

Представлена дисертаційна робота відповідає спеціальності 035 Філологія та вимогам п.10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

Дисертаційна робота Тацакович Уляни Тарасівни «Лінгвокогнітивні засади відтворення інтертекстуальності в перекладі українською мовою (на матеріалі англomовної художньої прози ХХ – ХХІ ст.)» рекомендується до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 035 Філологія.

Рецензенти:

доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри англійської філології
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Я. В. Бистров

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Ю. М. Великорода

Дисертация
Уляны Тарасовны Тацакович
на тему: «Лингвокогнитивные основы
воспроизведения интертекстуальности
в переводе на украинский язык
художественной прозы XX – XXI вв.»
научный консультант
доцент кафедры англ. филологии
ДВНЗ «Прикарпатский национальный
университет имени Василия Стефаника»
И. К. 02125266
20 20 р.